

Posudek oponenta diplomové práce

Název práce: DILEMATA V ORGANIZACÍCH POMÁHAJÍCÍCH LIDEM S AUTISMEM

Autor práce: Barbora Špačková

Obor studia: Etika v sociální práci

Posudek vypracoval: Mgr. Karolina Diallo, Ph.D.

Datum: 8.8.2020

Autorka předkládá na základě posudků a diskuze během obhajoby přepracovanou a doplněnou diplomovou práci. Tematicky je práce zacílená správně s ohledem na studovaný obor, autorka se drží tématu a v sedmi kapitolách se snaží problematiku uchopit komplexně mezioborovým průsečíkem etiky, psychologie a sociální práce.

Cílem práce je „zmínit problémové oblasti, které ovlivňují množství dilematických situací, uvést dilemata a etické teorie“, na jejichž základě autorka zamýšlí „přinést argumenty pro jednotlivá řešení jednoho z uvedených dilemat“. Takto formulovaný cíl je v nesouladu s názvem práce, poněvadž jeho naplnění autorka váže zejména k řešení dilemat rodin, nikoliv pomáhajících organizací, kde se opírá jen o jeden rozhovor s jen jednou pracovnící, který dále hlouběji eticky neanalyzuje. S ohledem na to je cíl splněn pouze částečně, poněvadž autorka v práci mnohem více prostoru věnuje dilematům, se kterými se setkává rodina s postiženým členem, resp. pečující osoba.

Autorka ve svém přístupu užívá několik metod:

- 1) Heuristickou práci s odbornými zdroji pro teoretickou část týkající se poruch autistického spektra a sociální práce s nimi, též při prezentaci etických teorií. Místy používá pojmy autismus a PAS promiscue (např. str. 8), což neznalého čtenáře může mást. Autorka sice uvádí, že organizace, o kterých mluví, užívají v názvu pojem autismus jako synonymum pro PAS, což by ovšem neměl být případ odborné práce.
- 2) Dilemata organizací pomáhající lidem s PAS autorka deduktivně odvozuje z obecných dilemat sociální práce, ze kterých vybírá ta, které jsou aplikovatelná do zájmové oblasti. Tímto postupem práce nemůže přinést nic nového.
- 3) Jádrem práce je prezentace kazuistik (takřka doslova převzatých z webových stránek) a analýza dilemat, které řeší matka dítěte s PAS. Považuji za nedostatek, že diplomantka při nacházení dilemat nepracuje s celým rodinným systémem, tzn. se všemi, kterých se situace (a její event. změna) týká. V každém z dilemat prezentuje matku jako jedinou/hlavní/rozhodující osobu, přičemž v každém z případů jsou a budou zasažené i osoby další. V diplomové práci si představuji komplexnější přístup k problému.

Dilemata, které autorka uvádí tedy považuji za značně zjednodušená, některá špatně formulovaná, logicky nesprávná.

Na ukázkou:

Příběh 2:

„Problématická situace spočívá v tom, že paní Hrstková, by potřebovala odpočinek, protože veškerý čas tráví se synem a nemá prostor pro seberealizaci.“ – Takto pojmenovaný problém (a z něho vyvozené dilema) je jednoduchým klišé. Z textu, na který autorka svým tvrzením navazuje, nikde není psáno, že se paní Hrstková potřebuje realizovat (třeba našla seberealizaci v péči o syna), ale víme jistě, že potřebuje odpočinek. A právě pro ten nemá prostor. (str. 59)

Příběh 3:

Otázkou filozofickou je to, zda můžeme jako pozitivum označit absenci negativního („Matka nebude nešťastná, že se dcerám nevěnuje.“ – str. 60).

- 4) Polostrukturovaný rozhovor s vedoucí pracovníci pomáhající organizace má nejbližší k názvu práce, dále však k jejímu cíli (viz rozpor zmíněné výše). Že je dobrý úmysl zcela metodologicky špatně ilustruje tato citace: „*V této kapitole budu rozebírat výsledek z výzkumné sondy, který měl za úkol nastínit vztah organizací k etice a vnímání dilemat. Vzorek tvoří výpověď pracovníce,...*“ Může být jeden rozhovor výzkumnou sondou? Pokud ano, není metodologickou povinností zveřejnit jeho základní otázky? Můžeme z jednoho rozhovoru vysoudit něco tak širokého jako je vztah organizací (plurál!) k čemukoliv? Ve světle tohoto považuji za marginálii, že ona kapitola nese název „Diskuze“.

V práci se objevují iritující tvrzení vycházející z autorčiny neopodstatněné generalizace nutně vedoucí k chybným závěrům. Např. kap 2.2.3, str. 30: „Je podstatné, aby rodiče krizí prošli a poté byli schopni se o dítě postarat a zajistili mu vše pro uspokojení jeho základních potřeb.“ Jednak ne každý rodič musí projít danými krizovými fázemi; jednak nezvládnutí krize danou posloupností neznámá, že se rodič o dítě nebude schopen postarat; jednak dítě s PAS má vedle základních potřeb (jejichž uspokojení je to nejnásilnější) plno jiných, nerozvinutých, a právě ty musí být rodinným přístupem akcentovány a rozvíjeny.

Po formální stránce práce nevykazuje nedostatky, autorka odkazuje a cituje v souladu s normou ČSN ISO 690-2. Sporadicky se vyskytne chyba v interpunkci (str. 6, 42, 43, 56), překlep (str. 57), pravopisné chybičky (str. 62), gramatické chyby (str. 68, 69), čemuž se lze v práci delšího rozsahu jen stěží vyhnout. Stylisticky je text často šroubovaný, ale ještě srozumitelný.

Seznam použitých zdrojů je hojný, objevují se významní autoři v oboru etickém i psychologickém.

Práci považuji za hraničně obhajitelnou (hodnocení 3-) a ráda bych, kdyby autorka u obhajoby zodpověděla otázku, zda existují dilemata specifická pro organizace pomáhající lidem s PAS.

V Praze dne 8.8.2020